

Natuur, Ladder en Omgevingswet in 2016

Oud en nieuw in het omgevingsrecht

Terugkijken en vooruitblikken doen we ook met het omgevingsrecht. Nu de Programmatische Aanpak Stikstof (PAS) in werking is getreden, moet blijken of natuurontwikkeling en agrarische bedrijvigheid samen kunnen gaan. De Ladder voor duurzame verstedelijking blijft de gemoederen bezig houden, ook al is de werking ervan dit jaar iets ingeperkt. Dankzij het omgevingsrecht is in ieder geval snel in te spelen op de behoefte aan onderdak voor de vluchtelingenstroom.

Met de PAS zal duidelijk worden of de natuur in voldoende mate is te compenseren bij agrarische activiteiten en ruimtelijke projecten.
Beeld Wallpaper

Natuur

Voor diverse projecten is een Natuurbeschermingswetvergunning (Nbw-vergunning) vereist. In dat kader rijst vaak de vraag of mitigerende dan wel compenserende maatregelen voorgeschreven moeten worden. Compensatie is niet vereist wanneer mitigerende maatregelen voorkomen dat het project effect heeft op het beschermde natuurgebied.

De vraag of sprake is van een mitigerende dan wel een compenserende maatregel, stond lange tijd in de top-10 van beroepsgronden. Op 15 mei 2014 heeft het Hof van Justitie van de Europese Unie hierover zijn licht laten schijnen in het veelbesproken arrest Briels. Uit dit arrest volgt dat een maatregel die eventuele schadelijke gevolgen voor het Natura 2000-gebied voorkomt of vermindert, wordt aangemerkt als mitigerend. Daarmee verschillen mitigerende maatregelen dus van de maatregelen die bedoeld zijn om de schadelijke gevolgen van het project voor een Natura 2000-gebied te compenseren.

Naar aanleiding van het arrest Briels heeft het onderscheid tussen compensatie en mitigatie afgelopen jaar steeds meer handen en voeten gekregen in de Nederlandse rechtspraak. Zo wordt langzaam duidelijk dat het ontwikkelen van nieuwe leefgebieden voor beschermde diersoorten binnen één Natura 2000-gebied geldt als een mitigerende maatregel. Treedt het effect op buiten het Natura 2000-gebied, dan kan dit effect ook buiten het Natura 2000-gebied worden

Meer duidelijkheid over de status maatregelen Natura 2000-gebieden

gemitigeerd. Als het effect echter binnen het Natura 2000-gebied optreedt, dan is het nieuwe leefgebied dat buiten het Natura 2000-gebied wordt gerealiseerd, een compenserende maatregel. Tweemaal komt de Afdeling bestuursrechtspraak >

tot de conclusie dat plaggentransplantatie ook een compenserende maatregel is. Maatregelen die ervoor zorgen dat stikstofdepositie op arealen van de habitattypen elders in het gebied afneemt, worden eveneens als compenserend aangemerkt. Het plaggen van arealen blauwgrasland op de plaats waar stikstofdepositie plaatsheeft, is daarentegen weer mitigerend van aard.

Hoewel in de rechtspraak de begrippen mitigerend en compenserend meer en meer vorm krijgen, blijft het in

de stikstofdepositie ontstaat weer ruimte voor economische ontwikkelingen.

De Ladder

De Ladder voor duurzame verstedelijking beoogt een verantwoord ruimtegebruik bij ruimtelijke ontwikkelingen te bevorderen. Uit de jurisprudentie van de afgelopen tijd blijkt echter dat de Ladder door tegenstanders van een bepaalde ruimtelijke ontwikkeling is ontdekt als wapen om deze te blokkeren. Velen zien de Ladder als de korenwulf van deze tijd.

sommige gevallen lastig om aan te tonen dat een project geen significante negatieve gevolgen heeft voor de natuur. De wetgever heeft specifiek ten aanzien van stikstofdepositie voorzien in een oplossing voor deze problematiek. Op 1 juli 2015 is de Programmatische Aanpak Stikstof (PAS) in werking getreden. De PAS bevat maatregelen die leiden tot een afname van stikstofdepositie. Door de vermindering van

Gelet op de omvang van de vluchtelingenstroom is het zaak om snel te kunnen schakelen bij het realiseren van opvangcapaciteit. Het omgevingsrecht speelt in op deze vraag uit de praktijk.
Beeld Peter Braakmann/shutterstock.com

Afgelopen jaar heeft de Afdeling bestuursrechtspraak een aantal zeer interessante uitspraken gedaan rond het toepassen van de Ladder. Zo bepaalde de Afdeling in mei dat

concurrenten in beginsel het zogenaamde relativiteitsvereiste (art. 8:69a Awb) krijgen tegengeworpen, indien zij vanuit een concurrentiebelang een beroep doen op de Ladder. Dit is een belangrijke beperking, aangezien de Ladder in de praktijk juist veelvuldig wordt ingeroepen door bedrijven om nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen van concurrenten te dwarsbomen.

Verder heeft de Afdeling bestuursrechtspraak dit jaar expliciet bepaald dat de Ladder niet van toepassing is, indien onbenutte planologische bouw mogelijkheden in een nieuw bestemmingsplan opnieuw worden bestemd. Onbenutte

planologische mogelijkheden zijn volgens de rechter geen nieuwe stedelijke ontwikkeling. Wel moet in het kader van een goede ruimtelijke ordening uiteraard worden bekeken of de bestemming nog steeds een passende bestemming is, ook als die in grote lijnen hetzelfde is als onder het oude plan.

Met deze uitspraken heeft de hoogste bestuursrechter in 2015 tot op zekere hoogte paal en perk gesteld aan de mogelijkheid om een ruimtelijke ontwikkeling te torpederen met een beroep op de Ladder.

Vluchtelingen

De aanhoudende vluchtelingenstroom is in deze tijd één van de grote maatschappelijke uitdagingen. Een beladen onderwerp waarbij de emoties hoog kunnen oplopen. Gelet op de omvang van de vluchtelingenstroom is het zaak om snel te kunnen schakelen bij het realiseren van opvangcapaciteit. Het omgevingsrecht speelt in op deze vraag uit de praktijk. Zo is de opvang van asielzoekers of andere vreemdelingen in bestaande gebouwen buiten de bebouwde kom (denk bijvoorbeeld aan de opvang in recreatiewoningen- en parken) in september van dit jaar geplaatst op de zogenaamde kruimellijst van bijlage II bij het Besluit omgevingsrecht. Het is dus niet langer noodzakelijk om

hiervoor de uitgebreide planologische procedure te doorlopen. De planologische besluitvorming rond de opvang kan in een concreet geval binnen enkele weken plaatsvinden.

De wijziging van bijlage II bij het Besluit omgevingsrecht vormt een mooi voorbeeld van de wijze waarop het omgevingsrecht inspeelt op uitdagingen waarvoor de samenwerking staat.

Omgevingswet

De omvang, complexiteit en de sectorale insteek van het omgevingsrecht leidt regelmatig tot een diepe zucht bij veel burgers en bedrijven. Het kabinet heeft deze uitdaging aanpakend door in 2014 een wetsvoorstel voor de Omgevingswet in te dienen bij de Tweede Kamer. De Omgevingswet bundelt ongeveer 26 wetten op het gebied van het omgevingsrecht en brengt het aantal wetsartikelen terug van ongeveer 5000

Planologische besluitvorming voor opvang vluchtelingen versneld

naar 350. Het met de Omgevingswet geboden samenhangend stelsel van planning, besluitvorming en procedures moeten leiden tot meer overzichtelijkheid, flexibiliteit en kwaliteit.

Afgelopen jaar was een belangrijke mijlpaal in het wetgevingsproces. De Omgevingswet is op 1 juli 2015 met ruime meerderheid aangenomen door de Tweede Kamer. Op dit moment ligt de wet bij de Eerste Kamer. Er vanuit gaande dat de Eerste Kamer instemt met de Omgevingswet kan deze naar verwachting in 2018 in werking treden.

Wat brengt 2016?

In 2016 zal blijken hoe in praktijk depositieruimte uit de PAS wordt toegedeeld aan concrete projecten. Ook wordt het interessant om te zien hoe de Afdeling bestuursrechtspraak om zal gaan met de PAS in de rechtspraak.

De Ladder blijft belangrijk. Niet in de laatste plaats omdat de minister op dit moment werkt aan een nieuwe Laddertekst (Ladder 2.0) en aanpassing van de daarbij behorende handreiking. Daarmee komt er een antwoord op de knelpunten in de praktijk bij toepassing van de Ladder. Als alles meezit kan de aanpassing van de Ladder komend jaar in werking treden.

Waar het gaat om de Omgevingswet begint 2016 meteen goed. Naar verwachting wordt begin van het jaar de tekst van de uitvoeringsamvb's openbaar. Daarmee komt er nog meer duidelijkheid over het omgevingsrecht zoals dat in de nabije toekomst zal gaan gelden.

Hoewel wij niet beschikken over een kristallen bol staat één ding als een paal boven water: voor het omgevingsrecht wordt 2016 buitengewoon interessant. Wij wensen u alvast van harte een gelukkig nieuwjaar!

Robin Aerts en Lianne Barnhoorn

advocaten bij Pels Rijcken & Droogleevers Fortuijn
rjj.aerts@pelsrijcken.nl
ce.barnhoorn@pelsrijcken.nl

